

Zpráva o činnosti Československé psychologické společnosti
(české části) při ČSAV za rok 1974

1. Činnost hlavního výboru a ČSPS jako celku

Ve své činnosti v roce 1974 se ČSPS (č.č.) a její hlavní výbor řídily plánem, který vycházel z nejdůležitějších úkolů, postavených před psychologii stranickými, státními a akademickými orgány. Hlavní výbor se scházel pravidelně, a to celkem devětkrát. Kromě běžné agendy byly nejdůležitějšími akcemi V. Psychologické Dny, které se konaly ve dnech 5. - 7. září na Filosofické fakultě Palackého university v Olomouci a dále koncepční a organizační příprava IV. sjezdu československých psychologů, který je plánován na září 1975 do Třince.

V. Psychologické Dny. Ústřední akcí ČSPS v roce 1974 byly V. Psychologické dny, které byly uspořádány ve spolupráci s katedrou psychologie Palackého university ve dnech 5. - 7. září v Olomouci. Plenární zasedání bylo uvedeno zásadním referátem dr. Josefa Khola, CSc. "Závěry pléna UV KSČ k vědeckotechnickému rozvoji a jejich uplatňování v psychologii". Na tento referát navazovaly tedy další plenární referáty - Psychologická hlediska kádrové a personální práci dr. A. Velehradského, "metodologické problémy komplexního psychologického výzkumu" doc. O. Mikšíka, "K problému psychologie z hlediska politiky a propagandy" dr. H. Pešínové, "Použitelnost laboratorního zvířecího modelu" dr. S. Frankové a "Mezinárodní společnost psychologie, sportu a její úkoly" doc. M. Vaňka. Další významnou částí programu byla beseda na tema "Zkušenosti psychologa z nástupní praxe". Následovalo jednání sekcí obecné a teoretické psychologie, psychologie práce, sekce poradenské, školní a pedagogické psychologie, sekce vývojové psychologie, sekce sociální psychologie, sekce zdravotnické psychologie a sekce forenzní psychologie. Rovněž zasedání sekcí bylo velmi bohaté po obsahové stránce a bude o něm referováno v další části této zprávy. Zasedání psychologických dnů bylo uzavřeno Valným shromážděním ČSPS, na kterém přednesl zprávu o činnosti doc. dr. J. Janoušek, vědecký tajemník ČSPS a zprávu o hospodaření předložila dr. J. Kotásková, hospodářka výboru. Celkově Psychologické Dny v Olomouci přispěly k dalšímu rozpracování některých důležitých ideově teoretických i aplikačních otázek psychologie v jednotlivých oblastech psychologického výzkumu i rutinní činnosti psychologů. Významnou zásluhu o úspěšný průběh měla katedra psychologie PU a její vedoucí dr. Emil Pejhovský.

Příprava IV. sjezdu čs. psychologů. V roce 1974 připravil hlavní výbor ve spolupráci s Vědeckým kolegiem pedagogiky a psychologie koncepci IV. sjezdu čs. psychologů. Sjezd, který je plánován na začátek září 1975 do Třince, bude mít ústřední motto "Uplatnění psychologie v různých oblastech společenské praxe". V koncepci sjezdu bylo vyjádřeno, že se bude konat v 30. výročí osvobození Československa, v období hodnocení realizace závěrů XIV. sjezdu KSČ, v období příprav XV. sjezdu a 6. pětiletky. V souladu s tím bude jednání sjezdu

zahrnovat jednak plenární zasedání, věnované základním teoretickým a metodologickým problémům rozvoje marxistické psychologie v ČSSR, jednak tři symposia s komplexní tematikou. Témata symposií jsou 1. utváření a výchova osobnosti socialistického člověka, 2. psychologie a zdraví, 3. vědecko technický rozvoj a úkoly psychologie v socialistické společnosti. Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie schválilo jednak programovou komisi, jejímž předsedou je čl.kor. ČSAV J.Linhart, jednak organizační výbor za předsednictví doc.O.Mikšíka, a dále organizátory jednotlivých symposií z řad českých a slovenských psychologů. Uskutečnění IV. sjezdu čs. psychologů bude nejdůležitější akcí ČSPS v roce 1975.

2. Činnost oblastní skupiny ČSPS v Brně

Činnost oblastní skupiny v Brně se soustřeďovala v roce 1974 zejména na pořádání pracovních zasedání s odborným programem a na pořádání exkurzí na odborná pracoviště. Zejména byla věnována pozornost otázkám profesionálního profilu psychologa v praxi. Oblastní skupina dala rovněž podnět k uspořádání slavnostní konference brněnských psychologických institucí "Třicet let rozvoje brněnské psychologie v podmínkách socialistické společnosti", která se uskuteční v dubnu 1975 v Brně.

3. Činnost odborných sekcí

Sekce obecné a teoretické psychologie. Uspořádala tři teoretické semináře ke klíčovým teoretickým a metodologickým otázkám psychologie - a to ke kritickému rozboru metodologických základů současného behaviorismu, dále k experimentu v sociální psychologii, a k základním problémům teorie kreativity. - Pro Psychologické Dny v Olmouci sekce připravila samostatný program celkem 13 referátů, věnovaných psychickým procesům, psychologii činnosti, formování osobnosti a struktury osobnosti. Referáty představovaly jak nové přístupy k rozvoji marxistické psychologické teorie, tak výsledky experimentálních výzkumů a vyvolaly plodnou diskusi. - Kromě toho výbor připravil zprávu pro Vědecké kolegium psychologie a pedagogiky ČSAV o opatřeních v práci sekce, vyplývajících z usnesení kolegia k činnosti sekce z 19.prosince 1973.

Sekce sociální psychologie. Konala pravidelné schůze výborů (celkem 6x). Uspořádala dvě veřejné přednášky na téma výukové komunikace a na téma metodiky zvyšování socioekonomické efektivity pracovních skupin socialistických organizací. - Pro Psychologické Dny v Olomouci připravila sekce vlastní program se šesti referáty o metodologických otázkách, otázkách aplikace ve společenské praxi a o konkrétních metodikách. - Ve dne 11. - 13. listopadu 1974 byla ve spolupráci s oddělením sociální psychologie Psychologického ústavu ČSAV uspořádána hlavní akce - seminář nazvaný "Význam sociální psychologie pro socialistickou společenskou praxi". Kromě posouzení základních problémů, uvedených referátem doc.dr.J.Janouška,

byly uspořádány tematické okruhy referátů k vazbám sociálně psychologického výzkumu na potřeby průmyslové a organizační praxe (vedl dr. Z. Bureš), k vazbám na praxi výchovnou (vedl dr. Z. Helus), a k vazbám na praxi klinickou (v zastoupení doc. E. Syřištové vedl dr. Z. Kuťák). Celkem bylo předneseno za široké aktivní účasti přítomných padesáti odborníků celkem dvacet referátů. O další činnosti sekce je referováno v druhých odstavcích zprávy.

Sekce vývojové psychologie. Byl připraven půldenní odborný program pro Psychologické Dny v Olomouci s živou diskusí k předneseným referátům. - Zástupci sekce se zúčastnili plenárního zasedání sekce vývojové psychologie Slovenské psychologické společnosti v Bratislavě, kde byla projednána dohoda o spolupráci sekcí. - Předseda sekce se zúčastnil slavnostní konference k 10. výročí Výskumného ústavu detskej psychologie a patopsychologie, která se konala v Trenčíně v říjnu 1974. - O dalších akcích sekce viz v druhých částech zprávy.

Sekce psychologie práce. Vzrůst počtu pracovních psychologů, jejichž počet přesáhl v českých zemích 300, si vyžádal svolání koordinační porady ve spolupráci s katedrou psychologie Institutu pro výchovu vedoucích pracovníků, které se zúčastnilo 100 psychologů. - Další akcí bylo setkání psychologů průmyslu ČSSR v Bratislavě v červnu 1974 ve spolupráci s Institutem pro výchovu vedoucích pracovníků Slovchemie a SPS. - Pro Psychologické Dny v Olomouci připravila sekce program na téma "Ideologické a metodologické otázky psychologie práce". Bylo předneseno celkem 15 referátů. - Sekce vydala adresář členů sekce psychologie práce. - Byl vypracován rovněž návrh na vypracování organizace absolventské praxe v oboru psychologie práce. Členové sekce se rovněž podíleli na práci komise kolegia pro pedagogiku a psychologii ČSAV, pro psychologické metody a komise pro přístrojové vybavení psychologických pracovišť. - Pro IV. sjezd čs. psychologů připravuje sekce symposium "Vědecko-technický rozvoj a úkoly psychologie v socialistické společnosti". - Vzhledem k velkému rozsahu sekce je nyní v rámci sekce zřízeno 7 komisí a řada subkomisí, které rozvíjejí rozsáhlou činnost.

Sekce zdravotnické psychologie. Členové sekce se zúčastnili pokračování výcvikového kursu v psychoterapii, pořádaného Psychoterapeutickou sekcí Purkyněvy společnosti v Dobronicích a Lojovicích. - Pro Psychologické Dny v Olomouci bylo uspořádáno celodenní zasedání, na kterém bylo předneseno 10 referátů. Zasedání proběhlo ze velkého zájmu širokého okruhu posluchačů. - Zdravotnická sekce oblastní pobočky ČSPS v Ostravě uspořádala dva semináře s klinickopsychologickou problematikou. - Pokračovaly semináře pořádané zdravotnickou sekcí ve spolupráci s kabinetem psychologie Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů. Byly pořádány semináře (celkem 11) na témata, důležitá pro psychology hlavně v nástupní praxi. - Ve spolupráci s Institutem byl uspořádán rovněž specializační postgra-

duální kurs pro klinické psychology a předseda sekce přednášel v řadě specializačních kursů o problematice zneužívání drog a drogové závislosti. - Sekce aktivně spolupracovala s řadou sekcí a komisí České psychiatrické společnosti, Čs.lékařské společnosti J.E.Purkyně a navázala spolupráci s oddělením ministerstva práce a sociálních věcí ČSR, zabývajícího se péčí o společensky nepřízpůsobené občany. Předseda sekce přednášel ve dvou kursech pro sociální kurátory. Byly provedeny konkrétní kroky ke zřízení funkce odborného psychologa, který by se stal poradcem náměstka ředitele UNZ NV hl.m.Prahy pro léčebny preventivní péče. - Byla zahájena příprava symposia "Psychologická hlediska zdravotní péče o člověka v socialistické společnosti" v rámci IV. sjezdu čs. psychologů.

Sekce poradenské, školní a pedagogické psychologie. Byl uspořádán seminář "O psychologických aspektech poradenství pro volbu povolání a školy po ukončení povinné školní docházky". Semináře se zúčastnili zástupci krajských a okresních poraden. - Ve spolupráci s brněnskou psychologicko výchovnou klinikou byl uspořádán seminář o psychologických aspektech mikrotříd za účasti pedagogů, defektologů a lékařů. - Pro psychologické Dny bylo připraveno jednání sekce, na kterém bylo předneseno 8 referátů, se zprávami o standardizaci pomůcek pro profesionální orientaci, o otázkách tříd pro cikánské děti a o některých otázkách práce obvodních pedagogicko psychologických poraden. - Členové výboru sekce působili v řadě pro poradenství při MŠ, ve výzkumném plánu MŠ, týkajícího se poradenství, předseda sekce působil jako předseda komise pro didaktické testy při MŠ.

Sekce forenzní psychologie. Byla projednána otázka spolupráce se sl. venskými forenzními psychology, jejichž zástupce doc.dr.G.Dobrotka se aktivně zúčastnil zasedání sekce v rámci Psychologických Dnů. - Pro Psychologické Dny v Olomouci připravila sekce samostatné jednání s pěti referáty, týkajícími se otázek výzkumné i rutinní práce psychologů v oblasti posuzování trestné činnosti.

Sekce psychologie tělesné výchovy a sportu. Sekce uskutečnila tři pracovní a organizační zasedání a dvě přednášky zahraničních odborníků o motorickém učení a regulaci motoriky. Uspořádala seminář o psychologických stavech sportovců ve vztahu k efektivnímu odpočinku pro 35 účastníků v prosinci 1974 v Harachově. Zorganizovala schůzi předsednictva mezinárodní společnosti psychologie sportu. Uspořádala třídní seminář o problémech psychologického zabezpečení vrcholového sportu a zpracovala materiál se stejnou tematikou pro UV ČSTV a UV KSČ. Průběžně spolupracovala se sportovními svazy a s odbornými komisemi vědecké rady UV ČSTV. při zpracování expertýz a při školení trenérů a cvičitelů.

Sekce vojenské psychologie. Podílela se na opatřeních služebních orgánů směřujících k aplikaci psychologických věd ČSLA a k rozpracování předmětu vojenské psychologie a její

struktury pro potřeby vojenského školství. Provedla podrobný rozbor činnosti psychologů ve zdravotnických zařízeních ČSLA, projednala koncepci psychologických pracovišť a psychologických oddělení při vojenských nemocnicích, a podílela se na přípravě a průběhu konference vojenských psychologů a psychiatrů.

Sekce pro studium chování zvířat. Připravila dva semináře, a to o metodikách v psychofarmatologickém výzkumu a o studiu chování zvířat. Na tento seminář, který byl uspořádán v Bílé Třemešné, navázala exkurze do východočesko ZOO s etologickým výkladem. - Byly navázány kontakty s řadou významných pracovišť příbuzných oborů, všechny akce jsou pořádány ve spolupráci s Českou společností pro studium VNC Lékařské společnosti JEP.

4. Zahraniční styky

V roce 1974 pokračovaly pracovní styky hlavního výboru s mezinárodní unií psychologických věd, jehož je ČSPS kolektivním členem. Byl připraven adresář čs. psychologů pro mezinárodní přehled odborných psychologů, připravovaný k vydání Mezinárodní unií. - Členové hlavního výboru a členové výboru sekcí pokračovaly v pracovních stycích s představiteli psychologických společností socialistických zemí. Představitelé těchto společností budou pozváni na IV. sjezd čs. psychologů. - Sekce sociální psychologie pokračovala ve výměně zkušeností se sociálními psychology z NDR (Schillerova universita v Jeně) a to v souvislosti s plánovaným seminářem metod výcviku vedoucích pracovníků v sociálních interakcích. Předseda sekce dr. Z. Helus a člen výboru doc. J. Janoušek se zúčastnili konference Evropské asociace pro experimentální psychologii v květnu 1974 v Budapešti. Doc. dr. J. Janoušek jednal s přední představitelkou sovětské sociální psychologie prof. Adrejevovou při příležitosti její návštěvy v Praze. - Předseda sekce vývojové psychologie doc. dr. J. Švancara přednesl referát na Ostseesymposium für klinische Psychologie v Rostocku v NDR. - Na pozvání psychologické společnosti NDR se zúčastnili doc. Chalupa a dr. Daniel symposia "Psychická regulace pracovních činností" v Drážďanech v lednu 1974. - Sekce psychologie tělesné výchovy a sportu, jejíž představitel doc. dr. M. Vaněk je předsedou mezinárodní organizace sportovních psychologů, spolupracovala při zajišťování akcí této organizace. Kromě toho uspořádala dvě přednášky zahraničních odborníků o motorickém učení.

5. Činnost ediční

Ediční činnost hlavního výboru se omezovala na spoluvydávání zpravodaje ČSPS "Psycholog v Čsl.". - Za aktivní účasti členů výboru sekce sociální psychologie (J. Janoušek, Z. Helus, S. Hermochová a J. Křivohlavý) byla přeložena významná publikace předních sociálních psychologů NDR H. Hiebsche a M. Worwerga Uvod do marxistické sociální psychologie (vydala SPN). - Dva členové výboru sekce vývojové psychologie (J. Kotásková, J. Švancara) se podílejí na přípravě publikace o mravním vývoji dětí, kterou zajišťuje mezikolegiální komise

ČSAV. - Předseda sekce zdravotnické psychologie napsal pro sborník ministerstva práce a sociálních věcí ČSR základní informaci o drogách a drogové závislosti.

6. Spolupráce s Čs. vědecko-technickou společností

Sekce sociální psychologie spolupracovala na realizaci semináře "Řízení vědecko-technického rozvoje týmové práce", pořádaného Českým komitétem řízení a Slovenskou vědecko-technickou společností v Popradě v lednu 1974. - Sekce psychologie práce spolupracuje s ČSVTS v otázkách tvořivých forem pracovních činností.

7. Kulturně politická práce

Při přípravě IV. sjezdu čs. psychologů vychází hlavní výbor z toho, že se bude konat v jubilejním roce 30. výročí osvobození. Rozpracovává z tohoto hlediska jeho koncepci. - Oblastní skupina v Brně uspořádá spolu s dalšími institucemi slavnostní konferenci k 30. výročí. - Všechny sekce ČSPS rozvíjejí konkrétní spolupráci se Socialistickou akademií, a to jednak v ústřední vědecko metodické sekci pro psychologii, tak v rámci městských komisí pro psychologii v Praze a v Brně. Zvláště rozsáhlá činnost v tomto směru je v oblasti otázek výchovných, zdravotních a ideově-teoretických.

Závěr

Celkově jak hlavní výbor ČSPS, tak brněnská pobočka i jednotlivé odborné sekce splnily plán na rok 1974 s dobrými výsledky. Pro rok 1975 byl připraven nový plán, jehož ústředním úkolem je příprava IV. sjezdu československých psychologů a jednotlivých symposií tohoto sjezdu. Kromě toho je naplánována řada menších akcí, které ve svém úhrnu znamenají další prohloubení činnosti ČSPS ve všech hlavních úsecích.

Doplňky ke Zprávě o činnosti Československé psychologické společnosti (české části) při ČSAV za rok 1974

K zahraničním stykům :

Člen korespondent ČSAV Josef Linhart, předseda sekce soc. psychologie Dr. Z. Helus a člen výboru sekce Doc. Janoušek se zúčastnili konference Evropské asociace pro experimentální sociální psychologii v květnu 1974 v Budapešti.

Doc. Janoušek jednal s přední představitelkou sovětské sociální psychologie prof. Andrejevovou při příležitosti její návštěvy v Praze o činnosti sekcí sociální psychologie obou společností.

K ediční činnosti:

Dva členové výboru sekce vývojové psychologie (J. Kotásková, J. Švancara) se podílejí na přípravě publikace o mravním vývoji dětí, kterou zajišťuje mezikolegiální komise ČSAV za účasti dalších představitelů pedagogických a psychologických věd pod vedením a za hlavní redakce člena korespondenta ČSAV J. Linharta.

K činnosti oblastních skupin:

V Ostravě se ustavila oblastní skupina. O obnovení oblastní skupiny v Praze se jedná.

K činnosti Sekce pro studium chování zvířat:

Sekce připravila dva pravidelné semináře s teoreticko-metodologickou tematikou: o metodikách v psychofarmakologickém výzkumu a o domestikaci. Kromě toho zorganizovala mezioborový dvoudenní seminář o studiu chování zvířat ve spolupráci s Východočeskou ZOO. Členové sekce se aktivně zúčastnili Mezioborové konference o studiu vyšších nervových funkcí, pořádaných Čs. spol. pro studium vyšších nervových funkcí Lék. spol. JEP. Podílejí se na přípravě 2. mezinár. kongresu C.I.A.N.S. Byly navázány kontakty s řadou výzkumných pracovišť i aplikovaných oblastí v ČSSR, prodiskutovány formy spolupráce se slovenskou částí naší sekce. Slovenská skupina připravuje podklady pro vypracování československého slovníku v oblasti terminologie chování zvířat. Všechny akce jsou pořádány ve spolupráci s Českou spol. pro studium VNČ Lék. spol. JEP. Na mnohých akcích se podílejí členové Zoologické společnosti při ČSAV.